

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΕΧΥΡΟΥ ΣΕ ΚΙΝΗΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟ ΕΝΕΧΥΡΟ

1. Γενικά

Προκειμένου να διευρυνθεί η πιστοληπτική ικανότητα των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων, επαγγελματιών ή και των οφειλετών αλλά και να διευκολυνθεί η πληρέστερη διασφάλιση των απαιτήσεων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και λοιπών πιστωτών, ο Νόμος 2844/00 (ΦΕΚ Α' 220/12.10.00) επέτρεψε τη σύσταση ενεχύρου σε κινητό πράγμα και χωρίς παράδοση της κατοχής του, εφόσον η έγγραφη συμφωνία ενεχυραστή (κυρίου του πράγματος) και δανειστρίας τράπεζας εγγραφεί σε δημόσια βιβλία.

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι συναλλαγές σήμερα επιβάλλουν πλέον την ανάγκη να παραμένουν στην κατοχή του οφειλέτη τα πράγματα εκείνα που δίνονται ως ενέχυρο υπέρ κάποιου δανειστή. Από την άλλη διασφαλίζεται η διαφάνεια της παροχής της ασφάλειας αυτής με το να δημοσιεύεται σε δημόσια βιβλία και να μην υπάρχει έτσι πρόβλημα προτεραιότητας μεταξύ πολλών ασφαλειοληπτών, αφού δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος δημοσίευσης της ασφάλειάς τους (ενεχύρου) στο δημόσιο βιβλίο.

Απαραίτητες προϋποθέσεις που θέτει ο Νόμος για το είδος αυτό της εμπράγματης ασφάλειας είναι οι παρακάτω:

- α) Ο ενεχυραστής να είναι επιχείρηση ή επαγγελματίας και
- β) Η ασφάλεια να παρέχεται για τις ανάγκες της επιχείρησης ή του επαγγέλματος και μόνο.

2. Σύμβαση ενεχύρου

Η σύμβαση ενεχύρου που υπογράφεται μεταξύ δανειοδούσας Τράπεζας και του οφειλέτη θα πρέπει απαραίτητα να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

ΜΙΧΑΛΗ Ε. ΑΓΓΕΛΑΚΗ

Συνεργάτη ETI - EET
Τέως Διευθυντικού Στελέχους ΕΤΕ

- Το ύψος της ασφαλιζόμενης απαίτησης και το ποσό για το οποίο αυτή ασφαλίζεται.
- Λεπτομερή περιγραφή του ενεχυραζόμενου πράγματος (αρχή της ειδικότητας).
- Τον τόπο όπου θα βρίσκεται το ενεχυραζόμενο πράγμα με την ακριβή διεύθυνση. Αν όμως πρόκειται για μετακινούμενο κατά τον προορισμό του πράγμα, τότε στη σύμβαση ενεχύρου αντί του τόπου αναφέρεται το είδος της χρήσης του.
- Διεύθυνση κατοικίας ή της έδρας του ενεχυραστή.

3. Ενεχύραση ιδανικού πράγματος

Ο Νόμος επιτρέπει την ενεχύραση ιδανικού μεριδίου του πράγματος με τον περιορισμό ότι σε περίπτωση που ο ενεχυραστής δεν κατέχει την πλειοψηφία των μεριδίων, θα πρέπει απαραίτητα να παρέχεται η έγγραφη συναίνεση της πλειοψηφίας των συγκυρίων. Επίσης η ίδια συναίνεση θα δίνεται για τον τόπο που θα βρίσκεται το πράγμα ή αν πρόκειται για μετακινούμενο κατά τον προορισμό του, για το είδος της χρήσης του.

4. Αντικείμενο ενεχύρασης

Σε ενεχύραση, χωρίς παράδοση της κατοχής του πράγματος, υπόκεινται όλα τα κινητά πράγματα, εκτός από χρήματα, αξιόγραφα, αντικείμενα οικοσκευής και κινητά αυτοτελώς υποθηκευόμενα όπως π.χ. αεροσκάφη, πλοία και πλωτά ναυπηγήματα. Επίσης, αντικείμενο ενεχύρασης, χωρίς παράδοση

του πράγματος, είναι π.χ. εμπορεύματα, επαγγελματικός εφοπλισμός, γεωργικά μηχανήματα, αυτοκίνητα, ημικατεργασμένα προϊόντα, πρώτη ύλη κτλ.

Ειδικά για τα κάθε είδους αυτοκίνητα και αυτοκινούμενα γεωργικά μηχανήματα, πέρα από την επιβαλλόμενη για τη σύσταση του ενεχύρου πάνω σε αυτά δημοσιότητα που προβλέπει ο Νόμος, μπορεί να ορίζονται με υπουργική απόφαση και πρόσθετες διατυπώσεις, για μεγαλύτερη διασφάλιση των συναλλαγών (π.χ. σημείωση της σύστασης του ενεχύρου στην άδεια κυκλοφορίας του αυτοκινήτου ή του αυτοκινούμενου γεωργικού μηχανήματος).

Τέλος στην ενεχύρωση αυτή υπόκεινται και μελλοντικά πράγματα, εφόσον προσδιορίζονται ή είναι προσδιορίσιμα, ιδιαίτερα μελλοντικοί καρποί πράγματος, οπότε στην περίπτωση αυτή η ενεχύρωση αποκτά ενέργεια με τη γέννηση του πράγματος.

Στην περίπτωση που το κινητό πράγμα ενώνεται ή αναμιγνύεται με άλλο ή με άλλα κινητά πράγματα ή επεξεργάζεται ή μεταπλάθεται, το ενέχυρο διατηρείται, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων και ειδικών ρυθμίσεων σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του ΑΚ (άρθρα 1058 έως 1061), όπως π.χ. στην περίπτωση που το ενεχυρασμένο κινητό πράγμα ενωθεί με ακίνητο έτσι ώστε να γίνει συστατικό του και η κυριότητα του ακινήτου να επεκταθεί και στο κινητό. Διευκρινίζεται σχετικά ότι, δεν τίγονται οι διατάξεις του Ν. 4112/1929 “περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων”. Ετσι, αν π.χ. ενεχυρασμένο κινητό πράγμα συνδεθεί σταθερά και μόνιμα στο οικοδόμημα ή το έδαφος, το προϋπάρχον δικαίωμα του ενεχύρου αποσβένεται αυτοδικαίως.

Αν από την ένωση ή την ανάμιξη δημιουργείται συγκυριότητα, το ενέχυρο βαρύνει το αντίστοιχο ιδανικό μέρος του νέου πράγματος.

Αν τα κινητά πράγματα που ενώνονται ή αναμιγνύονται έχουν ενεχυρασθεί σε περισσότερους δανειστές, το ενέχυρο κάθε δανειστή στο νέο πράγμα, είτε αυτό ανήκει σε ένα είτε σε περισσότερα πρόσωπα, εκτείνεται μόνο στο μέρος του νέου πράγματος που αναλογεί στην αξία την οποία είχε το ενεχυρασμένο στο δανειστή αυτών πράγμα κατά το χρόνο της ένωσης ή της ανάμιξης.

5. Δημοσίευση ενεχύρου

Αυτή γίνεται με κατάθεση σχετικού εντύπου στο Ενεχυροφυλακείο του τόπου της έδρας της επιχείρησης ή της κατοικίας του ενεχυραστή ή, αν ο ενεχυραστής δεν έχει έδρα ή κατοικία στην ελληνική επικράτεια, στο Ενεχυροφυλακείο Αθηνών. Το έντυπο αυτό περιέχει περιληπτικά:

- Τα δημογραφικά και στατικά στοιχεία του ενεχυραστή και του δανειστή,
- Τη συμφωνία ενεχύρωσης του πράγματος,
- Την ασφαλιζόμενη απαίτηση και το ύψος της,
- Το ενεχυραζόμενο πράγμα,
- Τον τόπο όπου αυτό θα βρίσκεται και στην περίπτωση του μετακινούμενου το είδος της χρήσης του, και
- Τη διεύθυνση της έδρας ή της κατοικίας του ενεχυραστή.

Το έντυπο αυτό υπογράφεται από τα συμβαλλόμενα μέρη (ενεχυραστή και δανειστή) και στην περίπτωση ενεχύρωσης ιδανικού μέρους του πράγματος, που δεν αποτελεί την πλειοψηφία των μερίδων, από τους συγκυριούς.

Το γνήσιο της υπογραφής θεωρείται από τον ενεχυροφύλακα, εκτός και αν είναι ήδη θεωρημένο από αστυνομική ή άλλη δημόσια αρχή ή από συμβολαιογράφο.

Ο ενεχυροφύλακας συντάσσει και υπογράφει πάνω στο προαναφερόμενο έντυπο πράξη κατάθεσης που αριθμείται κατά χρονολογική σειρά.

Σημειώνεται ότι, μέχρι την ίδρυση των Ενεχυροφυλακείων, η δημοσίευση των ενεχύρων γίνεται στα Υποθηκοφυλακεία ή Κτηματολογικά Γραφεία της έδρας των Πρωτοδικείων.

Διευκρινίζεται ότι η δημοσίευση προκειμένου για κινητά μη δεκτικά αυτοτελώς υποθήκης για τα οποία τηρούνται νηολόγια ή βιβλία εγγραφής μικρών σκαφών (Β.Ε.Μ.Σ.) γίνεται στα βιβλία αυτά.

Σημειώνεται ότι από 30 Οκτωβρίου 2001 γίνονται ηλεκτρονικές καταχωρίσεις του παραπάνω εντύπου (δημοσίευση ενεχύρου) σε εξήντα (60) μεγάλα Υποθηκοφυλακεία της χώρας, ενώ έως το τέλος του έτους η ίδια δυνατότητα θα υπάρχει και στα υπόλοιπα Υποθηκοφυλακεία, προκειμένου να υπάρξει άμεση

και ενιαία εικόνα της νομικής κατάστασης των κινητών πραγμάτων που ενεχυριάζονται.

Επίσης, με τη συνεργασία της ΑΕ “ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ” δημιουργήθηκε ένα ηλεκτρονικό δίκτυο σύνδεσης των κατά τόπους Υποθηκοφυλακείων με το Υποθηκοφυλακείο Αθηνών, το οποίο θα λειτουργεί ως κεντρική αρχή και θα συγκεντρώνει τις προαναφερόμενες καταχωρήσεις από όλα τα Υποθηκοφυλακεία της χώρας, προκειμένου να ενημερώνει κάθε ενδιαφερόμενο και γενικότερα τους συναλλασσόμενους.

6. Διάρκεια ενεχύρου

Υστερα από δέκα (10) χρόνια επέρχεται απόσβεση του ενεχύρου, εκτός αν ο δανειστής ζητήσει, με έγγραφο που υποβάλλεται στον ενεχυροφύλακα και κοινοποιείται στον ενεχυραστή τρεις (3) τουλάχιστον μήνες πριν από τη συμπλήρωση της δεκαετίας, την καταχώριση δήλωσής του στο βιβλίο για παράταση του ενεχύρου. Η παράταση επέρχεται με την καταχώριση αυτή. Κάθε παράταση ισχύει επίσης για μία δεκαετία, εκτός αν ο δανειστής δηλώσει παράταση για μικρότερο χρονικό διάστημα και τούτο σημειωθεί στο βιβλίο του Ενεχυροφυλακείου.

Η δήλωση παράτασης δεν ισχύει αν ο ενεχυραστής ή ο οφειλέτης ή τρίτος που έχει έννομο συμφέρον προσκομίσει στον ενεχυροφύλακα, ένα μήνα πριν τη συμπλήρωση της διάρκειας του ενεχύρου, έγγραφη εξοφλητική απόδειξη του δανειστή ή τελεσίδικη δικαστική απόφαση για την απόσβεση ή την ανυπαρξία της ασφαλιζόμενης απαίτησης.

7. Προτεραιότητα μεταξύ ενεχυρούχων δανειστών

Αν στο ίδιο κινητό πράγμα έχουν συσταθεί περισσότερα ενέχυρα, η μεταξύ τους προτεραιότητα καθορίζεται από το χρόνο δημοσίευσης της έγγραφης συμφωνίας. Δηλαδή καθιερώνεται και εδώ η αρχή της χρονικής προτεραιότητας (prior tempore potior jure), η οποία ισχύει γενικώς στην εμπράγματη ασφάλεια. Ενέχυρα με την ίδια ημέρα δημοσίευσης της έγγρα-

φης συμφωνίας (σύμβασης ενεχύρου) έχουν την ίδια τάξη (σειρά) και οι ενεχυρούχοι δανειστές ικανοποιούνται συμμετρως, δηλαδή αναλογικώς. Αν συντρέξει ενέχυρο και υποθήκη, ισχύουν τα αναφερόμενα πιο πάνω. Το νόμιμο ενέχυρο έπεται.

Δύο ή περισσότεροι ενεχυρούχοι δανειστές είναι δυνατόν να συμφωνήσουν ότι θα μεταβληθεί η μεταξύ τους προτεραιότητα (ενεχυρική σειρά) εφόσον η συμφωνία αυτή καταχωριστεί στο δημόσιο βιβλίο του Ενεχυροφυλακείου, σύμφωνα με όσα ισχύουν στο δίκαιο των υποθηκών (βλέπε α.ν. 612/1968).

Είναι δυνατή η συμφωνία ενεχυραστή και ενεχυρούχου δανειστή ότι θα έχει προτεραιότητα για ορισμένο ποσό άλλο ενέχυρο που δεν έχει ακόμη συσταθεί, αν η συμφωνία αυτή καταχωριστεί στο Ενεχυροφυλακείο. Άλλοι ενεχυρούχοι δανειστές που δεν συμπράττουν σε αυτό δεν βλέπονται από τις συμφωνίες αυτές. Επίσης, είναι έγκυρη και η αντίστροφη συμφωνία ενεχυραστή και ενεχυρούχου δανειστή, με την οποία αποκλείεται το δικαίωμα στον πρώτο (ενεχυραστή) να παραχωρήσει ενέχυρο σε άλλον πάνω στο ίδιο κινητό, αν η συμφωνία αυτή καταχωριστεί στο δημόσιο βιβλίο του Ενεχυροφυλακείου (παροχή αρνητικού ενέχυρου). Δηλαδή, καθιερώνεται αντίστοιχη ρύθμιση με εκείνη που ισχύει για τις υποθήκες και συγκεκριμένα για την “αρνητική υποθήκη” (negative pledge, άρθρο 1290 εδ. β Α.Κ.).

Αν, μετά τη δημοσίευση στο δημόσιο βιβλίο της ενεχύρασης του κινητού πράγματος, αυτό διατεθεί σε τρίτο, το ενέχυρο διατηρείται, εκτός αν αυτός (τρίτος) αγνοούσε ανυπαίτια την ύπαρξη του ενέχυρου πάνω στο πράγμα που απέκτησε.

8. Υποχρεώσεις του ενεχυραστή

Επιβάλλονται ορισμένες υποχρεώσεις στον ενεχυραστή, λόγω του ότι το ενεχυρασμένο πράγμα εξακολουθεί να παραμένει στην κατοχή και χρήση του. Πιο συγκεκριμένα, ο ενεχυραστής είναι υποχρεωμένος:

➤ Να ανέχεται τακτικά κάθε διμνη ή όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος, έλεγχο του ενεχυρούχου δανειστή για την ύπαρξη και την κατάσταση του ενεχυρα-

σμένου πράγματος. Ο έλεγχος διενεργείται από δικαστικό επιμελητή που ορίζεται από το δανειστή. Ο δικαστικός επιμελητής, που μπορεί να προσλάβει και εκτιμητή με συναίνεση του δανειστή, συντάσσει σχετική έκθεση (διαπιστωτική πράξη).

➤ Να μη μεταβιβάζει την κυριότητα του ενεχυρασμένου πράγματος και να μην παραδίδει για οποιαδήποτε αιτία την κατοχή σε τρίτο αλλά ούτε να το μεταφέρει σε άλλο τόπο ή να μεταβάλλει το είδος της χρήσης του στην περίπτωση που πρόκειται για μετακινούμενο κατά τον προορισμό του πράγμα, χωρίς τη συναίνεση του ενεχυρούχου δανειστή, εκτός αν υπάρξει διαφορετική συμφωνία.

Αν η άρνηση του ενεχυρούχου δανειστή να συναινέσει είναι αδικαιολόγητη, ο ενεχυραστής έχει δικαίωμα να ζητήσει σχετική άδεια από το μονομελές πρωτοδικείο του τόπου όπου έγινε η δημοσίευση.

Σε περίπτωση που υπάρξει ουσιώδης παράβαση των πιο πάνω υποχρεώσεων από τη μεριά του ενεχυραστή, ο ενεχυρούχος δανειστής έχει δικαίωμα να καταστήσει το χρέος ληξιπρόθεσμο και απαιτητό με δήλωσή του προς τον ενεχυραστή.

Αν ο ενεχυραστής παραβεί τις προαναφερόμενες υποχρεώσεις του από δόλο, διαπράττει το ποινικό αδίκημα της “παρακώλυσης άσκησης δικαιώματος” και τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών ή με χρηματική ποινή, σύμφωνα με το Νόμο (άρθρο 399 Π.Κ.). Το αδίκημα αυτό διώκεται κατ’έγκληση, δηλαδή ύστερα από υποβολή σχετικής αίτησης από τον ίδιο τον ενεχυρούχο δανειστή προς την εισαγγελική αρχή για την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά του ενεχυραστή.

9. Πλειστηριασμός ενεχυρασμένου πράγματος

Ο πλειστηριασμός του πράγματος γίνεται ύστερα από αναγκαστική κατάσχεση, η οποία, αν δεν υπάρχει εκτελεστός τίτλος, επιβάλλεται μετά από παροχή σχετικής αδείας του μονομελούς πρωτοδικείου.

Οι ειδικές διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση σε κινητά του Ν.Δ. 17.7-13.8.1923 “περί ειδικών

διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών” (άρθρο 40) εφαρμόζονται και σε αυτό το είδος του ενεχύρου.

Σε περίπτωση πλειστηριασμού των υπεγγύων αυτών πραγμάτων, η περιήληψη της κατασχετήριας έκθεσης και η ειδοποίηση (νοείται εκείνη της παρ. 2 του άρθρου 42 του Ν.Δ. της 17.7-13.8.1923) για τον πλειστηριασμό κοινοποιούνται με ποινή ακυρότητας αυτού, και στον τυχόν εκτός του επισπεύδοντος ενεχυρούχο δανειστή που έχει συστήσει ενέχυρο μέσα στην προθεσμία που τάσσεται για τον οφειλέτη (αμέσως μόλις τελειώσει η κατάσχεση και πάντως μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την κατάσχεση). Είναι αυτονόητο ότι σε όσες περιπτώσεις εξακολουθεί να εκδίδεται πρόγραμμα πλειστηριασμού όπως π.χ. συμβαίνει στην αναγκαστική εκτέλεση σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. της 17.7-13.8.1923, τότε θα πρέπει αυτό να κοινοποιείται και στον ενεχυρούχο δανειστή.

10. Κατάργηση διατάξεων με τις οποίες έχουν θεσπιστεί πλασματικά ενέχυρα

Από την έναρξη ισχύος του προαναφερόμενου Νόμου (13 Οκτωβρίου 2001), καταργούνται όλες οι διατάξεις με τις οποίες έχουν θεσπιστεί πλασματικά ενέχυρα, χωρίς δηλαδή παράδοση της κατοχής των κινητών πραγμάτων, υπέρ ορισμένων δανειστών.

Διευκρινίζεται πάντως ότι μέχρι την έναρξη ισχύος του πιο πάνω Νόμου, τα ενέχυρα που έχουν ήδη συσταθεί δυνάμει των καταργούμενων διατάξεων δεν χάνουν την ισχύ τους και εξακολουθούν να διέπονται από αυτές (καταργούμενες διατάξεις).

11. Έναρξη ισχύος του νόμου 2844/2000

Σύμφωνα με το υπ’ αριθμ. 253/1.8.01 Π.Δ. (ΦΕΚ Α’ 184/10.8.01) οι παραπάνω διατάξεις έχουν αρχίσει ήδη να ισχύουν από 13 Οκτωβρίου 2001.

